

ימים נוראים

שאלה: מזה כארבע שנים שנהגתי לעשות תענית דיבור מראש השנה ועד מוצאי יום כפור, אך ראיתי שזה גורם צער לכמה אנשים, שמדברים אתי ואני משיב להם בתנועות ידיים וכדומה, האם נכון להמשיך במנהגי או שכבוד הוולת עדיף?
תשובה: כבוד הוולת עדיף. ובלבד שתזהר משיחה בטילה ולה"ר וליצנות וכדומה, ויחשב לך כתענית הדיבור.

שאלה: האם על החזן להקפיד שהקהל ישמע ממנו את כל חזרת השי"ן, כמו לדוגמא בימים נוראים שמוסיפים הוספות ("זכרנו לחיים" וכו'), האם אחרי שהקהל אומר בקול את ההוספה, על החזן לחזור מתחילת ההוספה?
תשובה: כן נהוג.

שאלה: כיצד יש לבחור שופר למהדרין?
תשובה: לבדוק אצל הרבנים. יש כמה רמאים שעושים מלאי על גבי מלאי בשופרות. צריך ללכת אצל מומחה שיבדוק את זה, או לקחת ממקום בטוח בארץ ישראל שיש בו השגחה.

שאלה: שופר עם נקב סמוך לפיה, ששפשו מהחלק הרחב של השופר וערכבו את האבקה עם דבק לבן פלסטי וסתמו כך את החור, האם השופר כשר?
תשובה: זה נקרא נסתם שלא בנינו, ואינו כשר רק בשעת הרחק שאין שופר אחר.

שאלה: האומרים סליחות בחצות ליל ערב ראש השנה, האם יכולים לומר התרת נדרים מיד אחר הסליחות בלילה, במקום בבוקר אחרי שחרית, או שזמן ההתרה הוא רק ביום?
תשובה: אפשר בלילה (עיין בש"ע יו"ד סי' רבי"ח ס"ג). וכן ראיתי בגירסא כשהייתי שם בערב יוהכ"פ התשכ"ו.

שאלה: האם בתנוס נהגו לעשות סדר הסימנים בשני הלילות או רק בלילה הראשון?
תשובה: בשני הלילות, גם בתנוס וגם באי גירסא.

חידת השבוע

היכן מצינו שהמשנה ברורה כותב בגנות הרפורמים?

הפתרון: בסימן ק"א ס"ק י"ג לגבי תפלה בלשון הקודש: "...ולאפוקי מכתות הדשות שנתפרצו מחוץ למדינה בזה והעתיקו את כל נוסח התפלה ללשון העמים, ועבירה גוררת עבירה שדלגו הברכה של קבוץ גלויות וברכת ולירושלים עירך. וכשם שרוצים להשכיח זכרון ירושלים, כן רוצים להשכיח לשון הקודש מישראל, פן יגאלו בזכות שלא שינו את לשונם. הקב"ה ישמרנו מדעות אפיקורסיות כאלו".

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
 לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
 לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל
 לרפואת פסח יוסף בן מלכה ה"ו
 לע"נ רחל בת מזל ע"ה
 לע"נ לאה בת שרה ע"ה
 לע"נ עזיז בר כמונה לבית חדוק ז"ל
 לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

פניני הפרשה

בס"ד

שופטים

עלון מס' 948

שנה י"ט התשע"ח

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. ניד: 052-7654216
 כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

שוחד מסוג אחר

האויב הגדול ביותר של מערכת המשפט הוא כמובן השוחד. הדבר מסוכן וחמור עד כדי כך, שהתורה מעידה כי גם חכמים וצדיקים עלולים ליפול בו: "כי השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים". הפסוק מדבר כמובן על שוחד ממוני בענייני בין אדם לחברו, שישנו כח מיוחד הנמוע בבריאה, שכל המקבל שוחד – "מוכרח" להטות לבבו לטובת נותן השוחד ולהפך בזכותו, אולם קיים גם שוחד מסוג שונה.

השוחד קיים ביתר שאת גם במה שנוגע לבין אדם למקום. באופן תמידי וטבעי משוחד האדם מיצרו הרע מרצונות גופו ותאוות העולם הזה. על כן יש לחפש עצה, כיצד להינצל משוחד טבעי זה.

הגאון רבי משה חיים לוצאטו זצ"ל בספרו "מסילת ישרים" (פרק א') שכתב כי מאחר והאדם נולד עם יצר הרע מנעוריו, הוא משוחד ונמשך באופן טבעי אחר עניני העולם הזה, והמעצור היחיד, הוא רק ע"י לימוד המוסר. רק כך הוא יראה את הצד השני של המטבע, שבסך הכל גם בעוה"ז ייטב לו בדרך הישרה, מלבד השכר בעוה"ב.

אם כן, האדם אינו יכול לשפוט את מעשיו לפי מחשבתו ותפיסתו האישיים, אלא אם יבקר את מעשיו. ענייני עולם הזה מעוררים את עיני השכל, ועל האדם להתאמץ ביותר שלא תכנסנה תאוות העולם הזה ומנעמיו בתוך לבו ומחשבותיו.

אל הגאון רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל בא אחד מהתלמידים, ותינה בפניו את צערו על כך שלימוד המוסר קשה עליו ומכניסו לעצבות ולחץ. "האם אוכל לוותר על סדר המוסר בישיבה?" שאל התלמיד. נענה רבי יחזקאל ואמר, אמשול לך משל מהחיים: אדם היה חפץ לעבור דירה למקום גדול ומרווח, לאחר חיפושים רבים מצא דירה גדולה ונאה כאוות נפשו במחיר סביר, והיה שמח בה שמחה גדולה. אך לאחר שעבר לגור בה, התברר כי דירה זו אינה מציאה מיוחדת. השכן שמעליו היה עובד בלילות, וכבר בלילה הראשון דפק והרעיש ולא הגיחו לישון. הדבר נמשך מספר לילות, ולא ידע האיש מה לעשות. יעצוהו השכנים, אם תצעק עליו או שתתעלם, לא יעזור כלום. הברירה היחידה העומדת בפניך היא לעשות בידוד, כדי לצמצם את הבעיה. כך יצר הרע, לא שייך להתעלם ממנו ולברוח מהמציאות, הוא קיים בפועל, מוזק ומפריע. אלא מה? צריך להשתמש בפעולות עקיפות כדי להישמר ממנו. הבידוד הגדול ביותר מהיצר הרע, הוא לשנן דברי מוסר, וזו דרך עקיפה להינצל ממנו.

הועילו בתקנתם

עיצה טובה

<p>כדי לעודד את הילדים לשיר בשלחן השבת, כדאי לערוך תכנית שירים שירים לפי סדר האותיות – מאל"ף עד תי"ו, כאשר בכל אות הילדים צריכים להזכר איזה שיר מתחיל באותה אות. (עלון "קרוב אליך").</p>	<p>מנהג אמירת סליחות באשמורת הבוקר, מובא לראשונה בדברי רבותינו הגאונים. קטעי הפיוט שבסליחות נכתבו בתקופת הגאונים ובימי הביניים.</p>
--	---

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"ידוע הדבר ומפורסם הענין כי ימים אלו הם ימי סליחה ותחנונים, דהיינו מיום ר"ח אלול עד יום הכפורים שהם ארבעים יום... והראשונים קבעו אותם לימי סליחה ותחנונים".
 ("מגיד חדשות", ח"ט דרוש נ"ה).

וכי תאמר בלבבך איכה נדע את הדבר וגו' – פירש רש"י ז"ל (בפסוק כ"ב): כבר נצטוו שאם בא להדיחך מאחה מכל המצוות לא תשמע לו, וא"כ מומחה הוא לך שהוא צדיק גמור, כגון אליהו בהר הכרמל שהקריב בכמה בשעת איסור הבמות כדי לגדור את ישראל, הכל לפי צורך השעה וסיוג הפריצה, לכן נאמר אליו תשמעון. עכ"ל. ואפשר לבאר בס"ד שלכן מועלה הפסוק את השאלה איכה נדע את הדבר אשר לא דברו ה', כי לפעמים יש רשות לנביא לעשות דבר בניגוד למצוות התורה כמו אליהו הנביא ע"ה. והנה תמצא שראשי התיבות "את הדבר אשר לא דברו י"י" עולים כמנין אליהו, לרמוזו ההאמור בס"ד. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

בין השתדלות לבטחון

בספר "עלי שור" (חלק ב') מובא שהגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל חש פעם בראשו וכרך תחבושת על מצחו להקלה. כך נכנס אל רבו הגר"א. שוחח עמו הגר"א בעניני בטחון, והנה במהלך השיחה ראו שהסיר רבי חיים את התחבושת מראשו. אלא שבהמשך השיחה, בעודו לפני הגר"א, ראו שחזר וכרך אותה שוב על מצחו. כשנשאל לפרש הנהגתו המוזרה, הסביר שכאשר נכנס לגר"א היה בדרגה בה אחז כי עליו לעשות השתדלות ברפואה ולכן כרך תחבושת, אך משמע דברי חזיון ובטחון מפי קדשו של הגאון חש כי עלה בדרגה, וזו כבר השתדלות מיותרת עבורו, ולכן הסירה. אולם בהמשך כשסיים הגר"א את דברי ההתעוררות ועבר לדבר עמו בלימוד, חש כי ירדה דרגת בטחונו, ולכן מחויב הוא לעשות השתדלות ולהחזיר את התחבושת לראשו.

יהודי שהחזיק עצמו כבעל בטחון גמור, בא אצל הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל והתאונן בפניו: "בעל בטחון אני מעודי, ולמה זה אינני זוכה אף פעם בהגדרת הפייס?"...

נענה רבי ישראל ואמר: "כנראה שאין לך מדת הבטחון בשלמות הראויה, שאילו היתה לך, הרי בודאי שהיית זוכה". יצא האיש, רכש כרטיס הגרלה ופעל במוחו שיהיה בבטחון גמור שהוא הזוכה.

לקראת יום ההגרה, שלח אליו רבי ישראל שליח מיוחד, וזה הציע לו כחמשים אחוזים מהסכום העומד לזכיה, בתנאי שימכור לו את הכרטיס שבידו. האיש סירב להצעה, שכן יש לו בטחון שכרטיסו הוא הזוכה... עמד השליח והעלה את הסכום המוצע, עד שהגיע כבר לתשעים אחוז מסכום הזכיה. לכוז הצעה מפתה, כבר לא יכול היה האיש לסרב, וניאות למכור לו את הכרטיס. שלח רבי ישראל בקרא אליו את האיש, באומרו לו: "אילו היית בעל בטחון מוחלט - לא היית מוכר את הכרטיס בשום מחיר. מדת הבטחון פירושה, שיהיה בעיניך כאילו הכסף כבר מונח בכיסך. כשיתרת על עשרה אחוזים, הוכחת שלא היית בטוח שהכסף כבר נמצא ברשותך!..."

יש תקוה

העיר פרנדה שבאלג'יריה לבשה חג. כל יהודי העיר יצאו לשער העיר להקביל את פניו של הגאון הצדיק רבי יעקב אבוחצירא זצ"ל. כבוד גדול חלקו לצדיק הבא בצל קורתם, ומרכבתו לוותה בתופים ובמחולות לאורך הרחובות הראשיים של העיר.

והנה בעוברם מתחת לטרקלינו המפואר של מושל העיר, הבחין המושל ביהודים החוגגים, ומיד שלח לברר לשמחה מה זו עושה. משתברר לו כי חולקים הם כבוד לצדיק המתארח בעיר, החלה לבעור בתוכו אש הקנאה, והיה מחשב איך להעניש את היהודים המנחילים כבוד לאורחים זרים, ואילו הוא מושל העיר אינו זוכה אף לא במקצת מהכבוד הרם הזה.

בינתיים, השיירה הגיעה אל ביתו של אחד מנכבדי הקהילה, שם התארח הצדיק. המונים צבאו על דלת הבית, ממתנינם בקוצר רוח לשעה בה יוכלו להכנס אל הקודש פנימה לראות את פני הצדיק ולהתברך מפיו.

בין הממתנינים היתה אשה אלמנה מרת נפש. כשהגיע תורה להכנס, ניגשה אל בעל הבית וקראה בדמעות צער בעיניה "אנא רחם עלי, בקש מהרב שיתפלל על בני שימות!..." הרימו הסוככים גבוהים בפליאה, סברו שנטרפה עליה דעתה. אך האשה לא שמה לבה למבטים התמוהים וגוללה את סיפורה בכני: "בן יחיד לי, ומיום לידתו, לפני שש עשרה שנה, סובל הוא ממחלה שגרמה לשיתוק ברגליו. מרותק הינו לכסא גלגלים ואינו יכול לבצע דבר בכוחות עצמו. איני יכולה עוד לראותו מונח כל היום במיטתו, מיצר על מר גורלו. כבר שנים רבות שאני סובבת אצל רופאים שונים, אך כולם נואשו מלהעלות לו ארוכה. אימרו אתם, וכי יש ערך לחיים שכאלה?! סיימה האלמנה וקולה נשנק.

נחרד בעל הבית למשמע דבריה ומיהר לשטוח את בקשתה התמוהה בפני הצדיק. כששמע הרב את הדברים, ענה ואמר: "הגד לה אלמנה, כי אל לה להתייאש מן הרחמים, במקום שאתפלל עליו שימות, מוטב שאתפלל עליו שיבריא". ומיד המשיך: "אמרו לה שתקח את בנה לבית המרחץ, תרחצהו ותלבישהו בכגדים חדשים, ואחר כך תביאהו אלי".

שמעה האשה את הדברים ורוח חדשה פיעמה בקרבה. היא מיהרה לעשות את בקשת הצדיק והביאה את בנה לפני הרב, ישוב על עגלת נכים, רחוק ומלושב. הביט הרב בנער החלוש ושאלו לשמו, ומשנענה, ציווה "קום על רגליך בני, וגש אלי".

נרגשת חזרה האשה האלמנה לשגרת חייה. מתפרנסת היתה ממכירת תכשיטים בבתי עשירי העיר, וכעת נלווה אליה בנה מחמדה לכל מקום אליו פנתה. באחד הימים הגיעו האלמנה ובנה אל ביתו של מושל העיר. ביקש המושל לבחון את מרכולתה, ולפתע הבחין בנער המתלווה אליה. "מיהו נער זה?" התעניין. "זהו בני!" ענתה האשה בעינים בורקות, "שש עשרה שנה היה משותק ברגליו וכעת נרפא בדרך נס". התפלא המושל "כיצד התרפא בך?". בהתרגשות רבה סיפרה האשה למושל את הסג המופלא שארע על ידי הצדיק רבי יעקב שהגיע לעירם.

כששמע המושל על כוחו של הצדיק, התמלא בושה וכלימה על שרצה להעניש את יהודי העיר שכיבדו את הצדיק בכבוד ההולם לקדושתו. ביקש לקבל את פני הרב בארמונו ושלה שלוחים להזמין את כל מושלי המחוז ונכבדי העיר לטרקלינו, לסעודה מפוארת וקבלת פנים לכבוד הצדיק. כרכרה מלכותית נשלחה להביא את רבי יעקב אל בית המושל, ומשהופיע בשערי הארמון נפעמו כל נכבדי העיר למראה הדרת פניו של הצדיק, ויקומו כולם לכבודו.

ניגש מושל העיר ביראת כבוד ונשק את זקנו של הרב, ואחר פנה אל המשתתפים וסיפר להם את דבר המופת, על הנער המשותק שנרפא בברכת איש האלוקים.

כשסיים המושל דבריו, קם רבי יעקב ממקומו ואמר בענוה: "ידעו כל הנאספים כאן, כי רק מפני שאני משתדל לקיים את רצון הבורא בלב שלם, ממלא ה' יתברך את בקשותי".

רושם עז עשו דברי הצדיק על לב הנוכחים ובפרט על לב מושל העיר. הוא הרכין ראשו למול הצדיק וביקש ממנו שיאציל עליו מברכתו. לאחר שבייך הרב את המושל, הוסיף ואמר לו "דע, שברכותי תתקיימנה רק בתנאי שתתייחס כראוי ליהודים ותעמוד לימינם בעת צרה". שמח המושל על ברכת הרב והושיט לו צרור כסף מכובד לאות הערכה. סירב הצדיק לשלוח ידו בכסף וציווה לחלקו לעניים. התפעלו מכך כל הנוכחים ושם שמים התקדש בפי כל.